

Of ik een voorstelling dan niet 'op een specifieke manier evalueer'? Toch wel. Name-lijk vanuit het besef dat ik vóór het stuk begint absoluut langs de vestiaire moet passeren. U weet wel: dat onmisbare opberghokje waarin je alles een tijdje kwijt kunt. Sjaals en jassen. Neen, niet je mantel der liefdadigheid, die moet mee naar binnen. Maar wel al de rommel die je met je meezeult. Je bagage: die tassen en kof-

fers volgepropt met voorstellingen en perso-nages, met erudiete geschriften en artikels, met alles wat je weet of niet weet of denkt te weten over tekstbewerking, over interpretatie, over in-, uit- of doorleving, over al dan niet psychologiseren, over ritme, over tempo, over spanningsbogen, over belichting, over vorm-geving, over eenheidsdecor of eenheidsworst, over...

Oh! De bel! Vlug gaan zitten. Zo meteen be-gint de voorstelling.

'Hamlet.'

'Met welke regisseur?' vraagt u. 'Jan Ritsema of Jan Decorte?' Ik weet het niet. We zien wel.

Laten we zeggen: Jo Dua. En met Senne Rouf-faer als *jeune premier*.

Recht voor je neus

Griet Vandeplass en Piet Van Hecke zijn beiden zeventien en lopen school aan het Onze-Lieve-Vrouwinstituut Pulhof in Berchem.

Begin dit seizoen maakten ze deel uit van de jongerenjury op Het Theaterfestival in Antwerpen.

Griet Vandeplass: 'Ik zie graag theater en dacht dat het een leuk idee was om voor een goedkope prijs de voorstellingen van Het Theaterfestival te zien en zo in contact te komen met mensen die diezelfde interesse delen. Vóór Het Theater-festival ging ik minder naar toneel dan nu. Ik nam ook niet vaak zelf het initiatief. Maar de laatste maand heb ik al vijf stukken gezien. Als

je het oordeel van andere mensen hebt ge-hoord, kun je stukken meer appreciëren. Je weet beter wat erachter zit. Ook omdat we tij-dens het festival met acteurs en regisseurs heb-ben gepraat. Nu weet ik dat alles een reden heeft en ben ik meer gaan letten op decor en licht en zo. Vroeger wou ik vooral het stuk vol-gen en elk woord begrijpen. Als ik nu de tekst

niet begrijp, richt ik me op de dingen die ik wel begrijp. Ik ga ook wel eens naar een film, maar bij toneel kan ik meer emoties voelen. Ik kan er helemaal in meegaan. Buiten het stuk is er op dat moment voor mij niets meer. Ik ben ook altijd op zoek naar dingen die me aan-staan, al is het maar één acteur die ik graag zie.

Het gezelschap vind ik wel belangrijker

Diep in het bos - Het muziek Lod / Patrick De Spiegelaere

dan de acteurs die meedoen. Als het gezelschap een collectief is, merk je dat aan de manier van spelen. *Platonov* [van 't Barre Land] vond ik heel knap. Het was precies alsof die mensen dat stuk zelf geschreven hadden. Zij konden zo goed acteren, ik stond echt met mijn mond vol tanden. De personages lagen erg uit elkaar qua karakter. Daarom was het een verhaal dat iedereen kon begrijpen. *Maria Stuart* [van de Roovers] vond ik niet zo geloofwaardig. Eerst zag je die acteurs serieuze mensen spelen en dan iets grappigs doen. Die voorstelling leek opgedeeld in stukken waarbij je geboeid moest zitten luisteren en stukken waarbij je moest lachen. De mooiste voorstelling – al is 'mooi' niet het juiste woord – op Het Theaterfestival vond ik *Diep in het bos* [van Het muziek Lod]. Op het moment zelf was ik tegelijkertijd 'gedegouteerd' en erdoor aangesproken. Prachtig hoe de acteurs zo'n gruwelijke dingen op zo'n vrolijke manier konden vertellen. Zo'n stuk moet je echt laten bezinken.

Na Het Theaterfestival is *Aars!* [van Het Toneelhuis] het mooiste wat ik gezien heb. De acteurs speelden goed op elkaar in, de muziek paste erbij... Heel mooi toneel, maar ook zeer modern. Ik denk wel dat oudere mensen erdoor gechoqueerd waren. Voor zoiets moet je openstaan, vind ik, en daarin heeft Het Theaterfestival me geholpen.

Piet Van Hecke: 'Als ik naar toneel ga, vind ik het 't leukst om er achteraf nog over te babbelen. Ik ga van kleins af naar het theater. Mijn ouders hebben me daarin altijd gestimuleerd. Toen ik in het vijfde en zesde studiejaar zat, heb ik ook zelf toneel gespeeld bij de Club van Tante Corry [in het vroegere KJT]. Vanaf mijn dertiende ben ik minder gaan zien, en vlak vóór Het Theaterfestival weer meer. Nu ga ik echt wekelijks. Mijn manier van kijken is veranderd, maar ik weet niet of dat door Het Theaterfestival komt. Meer dan vroeger kijk ik naar de mensen achter het stuk. Als toneelspelers hun eigen gevoelens in een tekst steken, is een stuk goed voor mij. *Weg van Josse De Pauw* zou ik vroeger nooit goed gevonden hebben, denk ik, en nu vind ik het een van de beste stukken die ik de laatste tijd heb gezien. Hij bracht het uit zichzelf, en ook de muziek was fantastisch.

Ik vind theater een van de knapste kunsten die er zijn omdat toneelspelers recht voor je neus staan. Er kan ook iets mislopen. Dat is bij film niet het geval. Ik ben ook met beeldende kunst bezig en daar zie je toch ook dat performances en installaties veel meer leven dan verf op doek. Omdat dat bij toneel van bij het begin het geval was, is toneel meer geëvolueerd. *India Song* [van Het Zuidelijk Toneel] vond ik daarom echt niet goed. Daar was te veel over nagedacht, het levende, het spontane

was er af. *Bêt noir* [van Jan Decorte, Kaaitheater en De Onderneming] vind ik het beste wat we op Het Theaterfestival gezien hebben. Heel dat stuk was één groot gedicht, terwijl de andere stukken meer een visuele roman waren. Bij een gedicht heb je geen personages, er wordt meer op de gevoelens gespeeld. *Bêt noir* heeft mij het meest geraakt. De figuur van Jan Decorte paste bovendien zo goed bij Oedipus, dat je op den duur niet meer naar Oedipus zat te kijken. Net zoals er iets van de speler in het personage moet zitten, moet er ook iets van mezelf in een stuk zitten. Je probeert toch je eigen leven op het toneel te projecteren. Als kunst je daartoe kan verleiden, is ze geslaagd.

Ik maak een onderscheid tussen stukken waarbij ik me amuseer maar waarvan ik me drie dagen later het verhaal niet meer herinner, en stukken die me langer bijblijven. Na vijf minuten weet ik meestal wel welk van beide het wordt. Wat bijblijft, is altijd beter. *Diep in het bos* kon ik eerst moeilijk mooi vinden, maar nadien kreeg het zijn waarde. Op het moment zelf concentreer ik me op het stuk, achteraf stel ik vast of het mij geraakt heeft, en op welke manier.'

Opgetekend door Peter Anthonissen

Programmeren in de periferie

Hugo Haeghens programmeert al zeven jaar theater, dans en muziek voor het Cultureel Centrum van Maasmechelen, waar hij tevens directeur is.

Het zou riskant zijn binnen het kader van deze tekst een consistent geheel van eenduidige criteria te willen ontwikkelen waarop ik me zou baseren wanneer ik als programmator – maar in de eerste plaats als toeschouwer – een voorstelling bekijk, analyseer en evalueer. Het is eerder mijn intentie intuïtief te werk te gaan en te proberen vat te krijgen op de mechanismen die me bij het kijken en selecteren een leidraad bieden en die ontstaan zijn uit een kijkervaring van twintig jaar.

Een voorstelling stelt voor, stelt iets voor, brengt iets naar voren, vertoont iets, geeft vorm aan iets, maar is tegelijkertijd ook een denkbeeldige constructie, een simulacre, een schijnbeeld, een schijnvertoning die voor de aanwezigen (zowel uitvoerders als toeschouwers) reëler kan zijn dan de werkelijkheid zelf. M.a.w. in een voorstelling zit een stellingname, al dan niet expliciet. Iets voorstellen is ook iets uit-

beelden, iets stellen voor iemand. Zonder die iemand wordt een voorstelling een solipsistisch gebeuren. Een voorstelling impliceert dus iemand die kijkt, luistert, waarneemt, aanwezig is, een medeplichtige. Iemand die de spelregels van het voorstellen meespeelt, die de imaginaire ruimte aanvaardt, zich laat lokaliseren in de ruimte tegenover de scène, een ruimte in haar functie bepaald door een 'denkbeeldige' vierde wand (alhoewel steeds meer 'voorstellingen' de ruimte van optreden en de publieksruimte door elkaar laten lopen en deze artificiële scheiding proberen op te heffen).

Door sommige voorstellingen word je geraakt, andere laten je onverschillig of zelfs koud, alsof wat wordt voorgesteld, niets voorstelt. Hebben voorstellingen die je raken bepaalde eigenschappen of kenmerken en wat voor kwaliteiten zouden dit kunnen zijn die een toeschouwer (programmator) meezuigen in hun

'exposé' en hem ervan overtuigen anderen te stimuleren zich ook door het getoonde te laten raken, fascineren, ontroeren, ontregelen?

Onlangs zag ik in De Bottelarij *Risquons-tout* van De Tijd. Het verschaft me een enorm genot, zowel spiritueel, esthetisch als gevoelsmatig. Dit stuk moet, vind ik, door zoveel mogelijk toeschouwers worden gezien. Deze ode aan de verbeelding is gecomponeerd als een virtuoze muziekpartituur, als een ingenieus veld van stemmen, personages en verhaallijnen. De anekdotes waarin de drie spelers zich met een ongekende speellust nestelen – tegelijkertijd hun vakmanschap etalerend en het op hetzelfde ogenblik ironisch relativerend – stapelen zich op als werelds contrapunt voor een abstract veld van mythische proporties waarin het sublieme het banale counterert en omgekeerd. Deze volgehouden verhaalpuZZel met ontregelen-